

AÜ Veteriner Fakültesi Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları
Anabilim Dalı

RUMİNANTLARDA BESLENME HASTALIKLARI

Prof.Dr.Gültekin YILDIZ

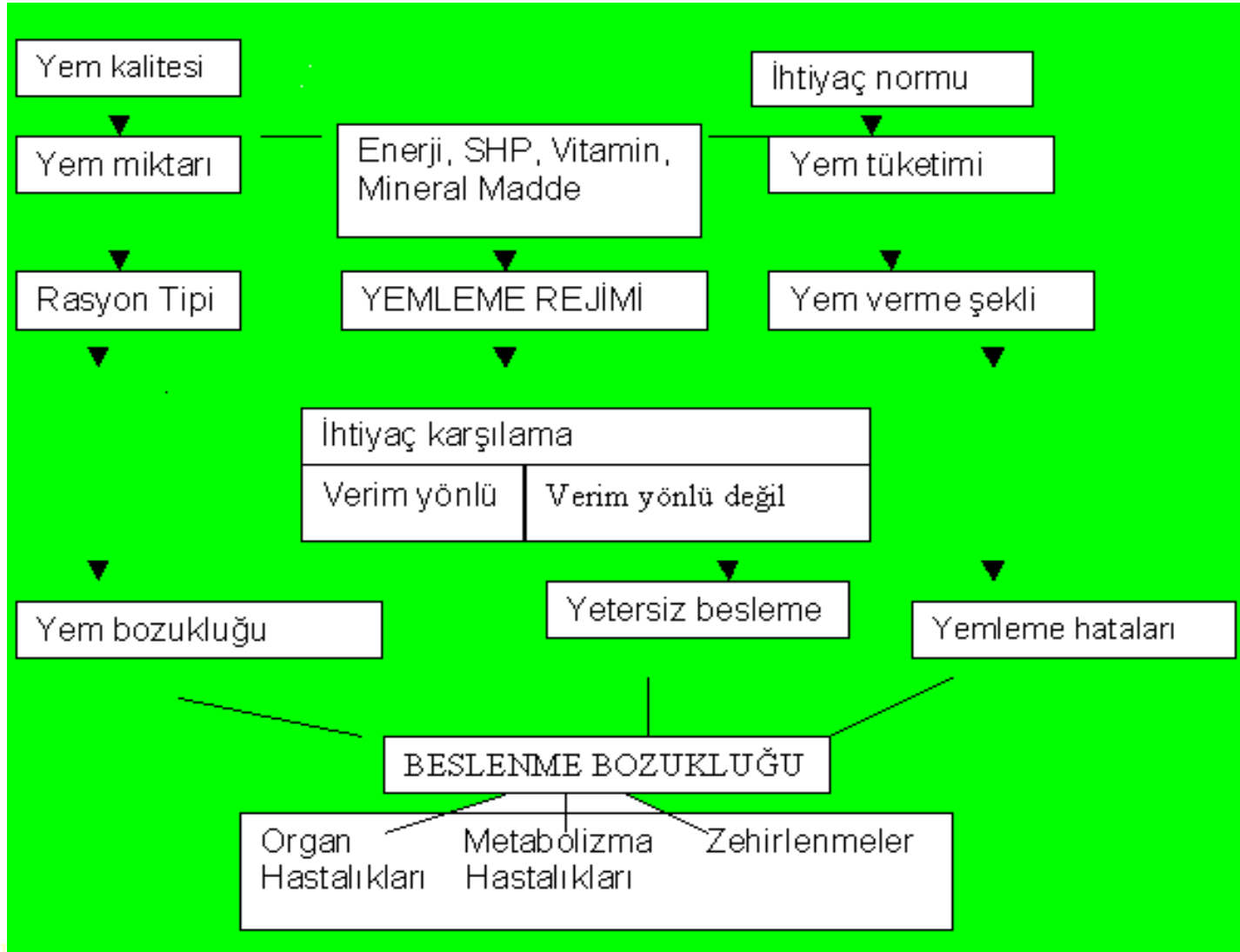
- ❖ Yetersiz yem veya enerji ve besin maddesi alımı,
- ❖ yem kalitesi yetersizliği,
- ❖ ihtiyaç normlarının yanlış kullanımı

hayvanlarda enerji ve esansiyel maddelerin sağlanmasında noksanlığa neden olur.

Bu durum "**BESLENME NOKSANLIĞI**" olarak ifade edilir.

➤ Yetersiz besleme + yem bozuklukları + yemleme hataları = "**BESLENME BOZUKLUĞU**"

Yemleme programı ve sağlık bozuklukları arasındaki ilişki

Yem maddelerinin hücre duvarı unsuru olan
“ham selüloz” özel fonksiyonludur:

1. mide-barsak kanalının motorik fonksiyonlarında,
2. bağırsağın boşalması ve opstipasyonun engellenmesinde,
3. kalın barsak içerikleri ve suyun absorpsiyonunda rol oynar.
4. sürükleyici fonksiyona sahip olduğundan zararlı parçalanma ürünlerinin dışkı ile uzaklaştırılmasında görev alır.

RUMENİN AŞIRI DOLGUNLUĞU

❖ *Etiyoloji*

- Aşırı yem tüketimi ile karakterizedir.
- ✓ Yumru parçalı lezzetli yemlerin büyük miktarda tüketiminde: şeker pancarı yaprağı, genç üçgül, posa gibi;
- ✓ Enerji ve ham proteinden fakir yem maddelerinin alımında;
- ✓ Bir önceki öğünde yeterli yem yiyemeyen hayvanlarda,
- ✓ Çayıra çıkılmadan önce yem noksanlığına bağlı olarak,
- ✓ Nemli veya kuru konsantre yemlerin aşırı tüketiminde (bu durumda ayrıca rumen fonksiyonlarında disfonksiyon oluşur);

Kuzuların konsantre yemle besisinde herhangi bir klinik belirti görülmezsizin rumen aşırı dolgunluğu gözlenir.

❖ Teşhis:

- sol karın boşluğu şişer.
- Rumen hareketleri sınırlanır.
- Ham selülozdan zengin yemle aşırı beslenmede bağırsak tıkanıklığı gözlenir,
- ham selülozdan fakir rasyon tüketiminde ise ishal görülür.

❖ Korunma yolları: Rumen dolgunluğunun önüne geçmek için hayvanları yavaş yavaş alıştırmak ad libitum yemlemeye geçirmelidir.

RUMEN ATONİSİ

❖ Etiyoloji

- Yemdeki ani değişiklikler ve stres rumen mikroorganizmalarının yeme alışmasını engeller ve normal fermantasyon bozulur.

❖ Teşhis

- Sulu kahverengi diyare,
- hayvanlarda zayıf, kurumuş bir görüntü.
- Respiratorik enfeksiyonlar.

❖ Korunma yolları

- Otlaktan yeni dönmüş hayvanlar kaba yemden zengin lezzetli rasyonla beslenmelidir.
- Hasta hayvanlar ayrı bir bölme alınarak tedavi edilmeli, yeterli kuru ot ve sınırlı su tüketmeleri sağlanmalıdır.

ASİDOZİS

(Lactic acidosis)

- Aşırı miktarda kolay fermente olabilen karbonhidratlı yemlerin birden bire alıştırmadan ruminantlara verilmesi sonucu rumende laktik asit mikroorganizmaları çoğalır ve rumen pH: 5.4-5.2 düşer ve L.asit artar.
- Rumen içeriği pH değeri normalde 5.8-6.2 /6.4-6.8 arasında olmalıdır.
- Rumende lactic A.mikroorganizmaları (St.bovis, lactobasillus supp., butyrivibrio fibrisolvens gibi) çoğalır.
- Genellikle laktasyonun ilk döneminde olan ineğe fazla miktarda tahıl kapsayan rasyonu alıştırmadan aniden verilmesi durumunda görülür.

❖ Etiyoloji

1. Alıştırılmadan aşırı miktarda tahılla besleme, Ani rasyon değişiklikleri,
  2. uygulanan besleme hataları ve şeker ve nişasta gibi kolay eriyebilir karbonhidratların Aşırı tüketilmesi,
- ❑ buna karşılık rasyon HS düzeyinin düşük olması ruminal pH değerinin 5.5'un altına inmesine neden olur.
- Rumen asidozisi laminitis gibi bazı sağlık problemleri ile birlikte seyreder.

Farklı KHO kaynaklarında rumen bakterilerinin karakteristik özellikleri (Hutjens, 1997)

Bakteri	KHO kaynağı	N- ihtiyacı	UYA	pH	Populasyonun ikiye katlanması
Selülitik bakteriler	Selüloz Hemiselüloz	NH ₄	Asetat Bütirat	6.0-6.8	8-10 h
Nişasta ve şeker parçalayanlar	Şeker Nişasta	NH ₄ A.asitler	Propiyonat laktat	5.5-6.0	1-2 h